

Analyse | kraka

17. oktober 2022

2030-planer fra S, V og K peger i hver sin retning for velfærdsudgifter

Af Niels Storm Knigge

Med Venstres 2030-plan fra sidste uge har alle tre partier, der på forhånd havde annonceret statsministerkandidater, fremlagt en økonomisk plan. Planerne indeholder tre forskellige retninger for udviklingen i velfærdsudgifter. Særligt den konservative plan peger i en anden retning end de to øvrige partiers.

- Offentligt forbrug pr. bruger tager højde for demografisk udvikling. Niveauet er vokset 16,5 pct. fra 2000 til 2022 – dog primært frem til 2010.
- De tre statsministerkandidaters partier lægger op til tre forskellige retninger for offentligt forbrug pr. bruger efter 2022. Den Konservative plan skiller sig mest markant ud med et fald på 0,4 pct. årligt.
- Socialdemokratiet og Venstre ligger tættere, ikke mindst fordi planerne eksplicit øremærker ressourcer til den demografiske udvikling, hvilket som udgangspunkt giver en flad udvikling i offentligt forbrug pr. bruger, svarende til V's samlede 2030-plan.
- Socialdemokratiet afsætter hele råderummet til velfærd, og kan dermed øge offentligt forbrug pr. bruger en smule frem mod 2030.
- Hvilken politisk plan der er bedst, er i sidste ende et holdningsspørgsmål, hvor prioriteringer til og inden for den samlede ramme til offentligt forbrug holdes op mod reformplaner, skatteplaner og øvrige politiske initiativer i planerne.

Kontakt

Seniorøkonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

Deloitte

Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Tre retninger for velfærdsudgifter i partiers 2030-planer

De tre partier, der på forhånd har annonceret en kandidat til statsministerposten, har alle offentliggjort deres 2030-planer frem mod folketingsvalget den 1. november. Planerne viser tre forskellige retninger for udviklingen i, hvor meget der sættes af til velfærdsudgifter.

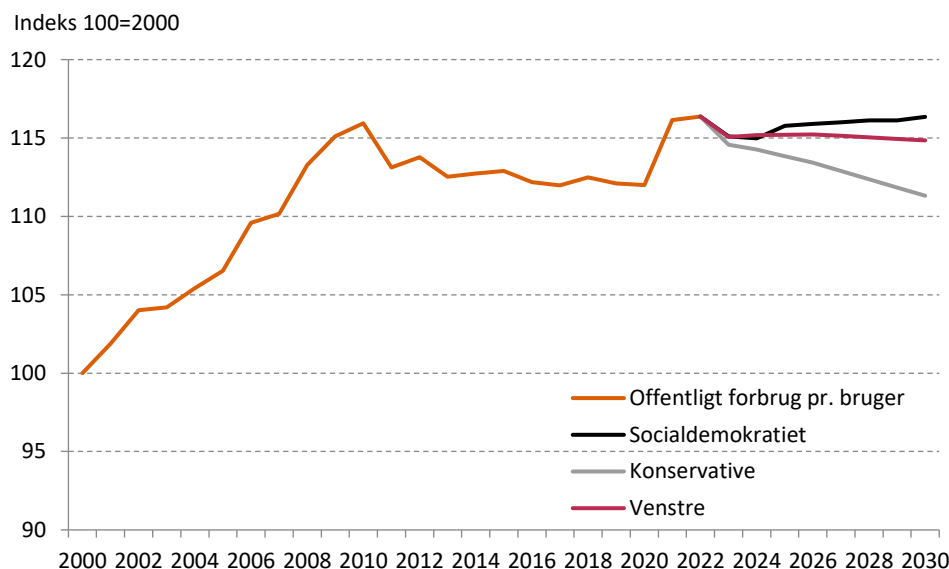
Den konservative 2030-plan skiller sig ud fra de to andre partiers planer ved at have en markant lavere vækst i offentligt forbrug på blot 0,1 pct årligt. Efter korrektion for befolkningsudviklingen giver det et fald i offentligt forbrug pr. bruger på ca. 0,4 pct. årligt fra 2023 til 2030, jf. figur 1.

Socialdemokratiets og Venstres 2030-planer ligger forholdsvist tæt på hinanden ift. hvor meget der stilles til rådighed til offentligt forbrug, ikke mindst fordi begge partier eksplicit håndterer befolkningsudviklingen de kommende år ved at øremærke midler til, at det offentlige forbrug kan følge det demografiske træk frem mod 2030.

Venstres 2030-plan har tiltag på både finansierings- og anvendelsessiden, der påvirker det offentlige forbrug derudover, og da de går omtrentligt ud med hinanden, er resultatet, at det offentlige forbrug pr. bruger vil være omtrent uændret i 2030.

Den socialdemokratiske plan har ikke finansieringstiltag der sænker det offentlige forbrug, og bruger samtidig det øvrige finanspolitiske råderum i deres 2030-plan på offentlig velfærd. Derfor er offentligt forbrug pr. bruger svagt stigende med knap 0,2 pct. om året fra 2023. I perioden fra 2000 til 2010 var væksten på ca. 1,5 pct. om året.

Figur 1 Offentligt forbrug pr. bruger 2000-2030 med statsministerkandidaters 2030-planer

Anm.: Offentligt forbrug er opgjort efter input-metoden, og er eksklusive øgede udgifter til forsvarsudgifter fsva. det nationale kompromis. Offentligt forbrug pr. bruger er offentligt forbrug divideret med demografisk træk.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Finansministeriet og partierne

I analysen ses på udviklingen i offentligt forbrug frem mod 2030, fraregnet øremærkningen til forsvarsudgifter som aftalt i det nationale kompromis, som alle tre partier indgår i. Udgifterne til forsaret vil, uanset om de består af investeringer i importeret udstyr eller flere soldater og værnepligtige, ikke bidrage til håndteringen af velfærdsopgaver.

2. Sammenligning af 2030-planer for statsministerkandidater

Alle statsministerkandidater har fremlagt 2030-plan

Som det sidste af de tre partier, der på forhånd har annonceret en kandidat til statsministerposten, sendte Venstre onsdag den 12. oktober en 2030-plan på gaden forud for folketingsvalget den 1. november. Dermed er det muligt at se nærmere på den retning, som de tre partier udstikker politisk.

Analysen ser på velfærdsudgifter pr. bruger i planerne

Denne analyse sammenligner udviklingen i velfærdsudgifter i de forskellige 2030-planer. Analysen tager ikke stilling til om det ene eller andet parti kan få mere ud af velfærdskrone end de andre, eller relativt til anvendelsen i dag, men blot hvor mange penge der er sat af til offentligt forbrug i planerne.

Offentligt forbrug vises korrigeret for demografi

Analysen laver to greb for at klargøre hvad udviklingen i velfærdsudgifter vil være i de forskellige 2030-planer. For det første sættes udviklingen i forhold til befolkningsudviklingen, ved at sætte udviklingen i realt offentligt forbrug overfor væksten i det demografiske træk. Det demografiske træk er netop udviklet til at måle, hvor meget det offentlige forbrug skal vokse for at være uændret pr. bruger – dvs. korrigeret for befolkningens antal og sammensætning, hvor ældre og børn vejer tungest, da de bruger flest velfærdsydelser i gennemsnit.

Ekstraordinært løft af forsvarsudgifter også fraregnet

For det andet fraregner analysen de 11,75 mia., som alle tre partier har reserveret i råderummet til at håndtere det nationale kompromis om forsvarsudgifter. Posten repræsenterer den del af i alt 15,5 mia. øremærket til det nationale kompromis i 2030, som beregnings-teknisk er placeret i det offentlige forbrug af Finansministeriet i seneste råderumsberegning. Da alle partierne er med i det nationale kompromis, påvirker det ikke sammenligningen partierne i mellem. Forsvarsudgifter generelt er ikke fjernet fra hverken fremskrivning eller historiske tal. Da forsvarsudgifterne har været faldende siden slutningen af 1990'erne, om end i mindre grad siden midten af 2010'erne, reducerer det væksten i det offentlige forbrug pr. bruger en anelse i de historiske tal, men påvirker altså ikke fremskrivningen.

Da det ikke vil give velfærdsressourcer

I praksis vides det endnu ikke, hvordan de mange ekstra penge til forsvaret skal udmøntes, men uanset om det bliver investeringer i importtungt materiel som fly, droner og skibe, der dominerer, eller om der bliver mange forbrugsudgifter til fx værnepligtige, soldater og hjemlige kaserner, så vil ingen af udgifterne gå til det, der almindeligvis opfattes som velfærdsudgifter, uanset om det er klassificeret som offentligt forbrug eller ej. I denne sammenhæng er det derfor mest oplagt helt at ekskludere dem.

Forbrug pr. bruger vokset frem mod 2010 – fladt siden

Det offentlige forbrug pr. bruger var i 2022 ca. 16,5 pct. højere end det var i år 2000. Dette afspejler først og fremmest en jævnt stigende udvikling i 00'erne, hvor det offentlige forbrug pr. bruger voksede med 16 pct. frem til 2010. Fra 2010 til 2020 faldt forbrug pr. bruger, indtil en kraftig stigning i forbindelse med coronapandemien sendte forbruget kraftigt op i 2021 og 2022, så niveauet igen er omtrent på niveau med niveauet i 2010, jf. figur 2.

Opstramning i 2023 pga. midlertidige udgifter frafalder

I 2023 skønnes det offentlige forbrug at falde, da en stor del af de ekstraordinære udgifter til håndtering af corona og ukrainske flygtninge ventes at falde bort. Det er lagt til grund for beregningen af alle tre partiers planer at denne opstramning finder sted. Hertil lægges så hvad partiernes 2030-planer betyder af opstramning.

Tre retninger for partierne – størst forskel på S og K

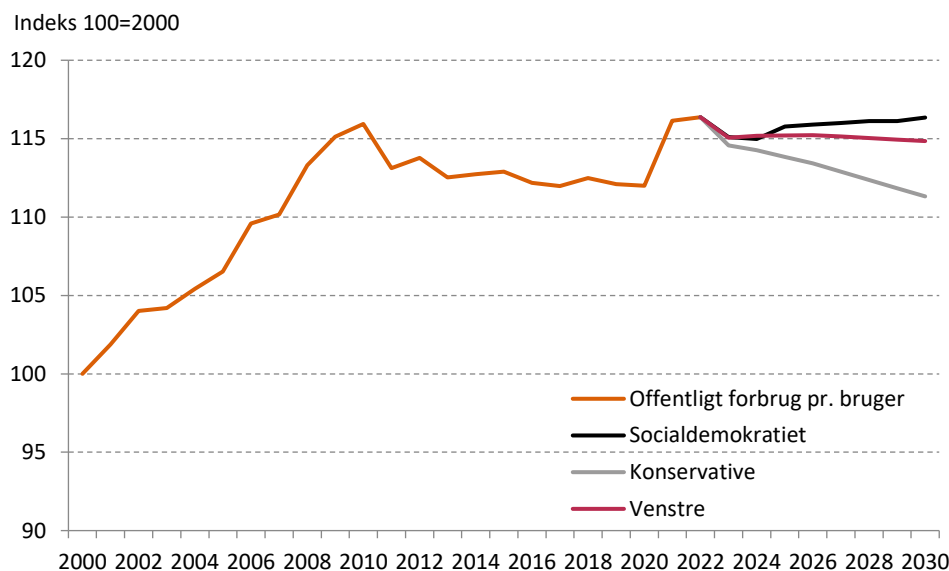
Efter 2023 tegner de tre partier sig for tre forskellige udviklinger i det offentlige forbrug pr. bruger. Mest markant er forskellen på 2030-planen fra det Konservative Folkeparti og til Venstre og Socialdemokratiet.

K plan svarer til et fald på 0,4 pct. årligt pr. bruger

Den konservative 2030-plan lægger op til en vækst i det offentlige forbrug, fraregnet det nationale kompromis til forsvarsudgifter, på godt 0,1 pct. årligt. I en periode, hvor det

demografiske træk vokser med ca. 0,55 pct. om året, giver det anledning til et faldende offentligt forbrug pr. bruger. Fra 2023 til 2030 er faldet på ca. 3,5 pct., svarende til -0,4 pct. årligt, jf. figur 2. Det vil i givet fald betyde et niveau af offentligt forbrug pr. bruger i 2030, der ikke er set lavere siden 2007.

Figur 2 Offentligt forbrug pr. bruger 2000-2030 med statsministerkandidaters 2030-planer

Anm.: Offentligt forbrug er opgjort efter input-metoden, og er eksklusive øgede udgifter til forsvarsudgifter fsva. det nationale kompromis. Offentligt forbrug pr. bruger er offentligt forbrug divideret med demografisk træk.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Finansministeriet og partierne

V flad udvikling – tæt på S da de giver penge til demografi

Venstre og Socialdemokratiets 2030-planer ligger tættere op ad hinanden, først og fremmest fordi begge partier eksplicit sætter finansiering af til at håndtere væksten i det demografiske træk, der af Finansministeriet opgøres til 21,25 mia. kr. fra 2023 til 2030. Da Venstres 2030-plan derudover både har tiltag, der øger det offentlige forbrug, samt finansieringselementer, der reducerer det offentlige forbrug, og disse går omtrent lige op, giver det anledning til en flad udvikling i det offentlige forbrug pr. bruger efter 2023, jf. figur 2. Planen vil fastholde et højere niveau af velfærdsudgifter end i årtiet efter 2010, men altså uden at øge dem.

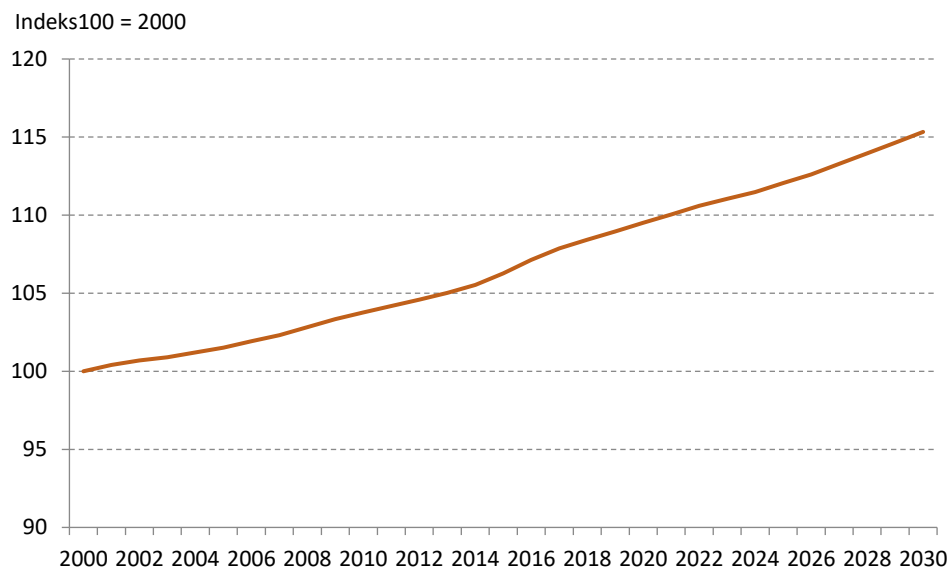
Hele råderum går til offentligt forbrug i S plan – let stigning

Den socialdemokratiske 2030-plan indeholder ikke finansieringselementer, der begrænser det offentlige forbrug. Samtidig øremærkes hele det finanspolitiske råderum til tiltag, der øger det offentlige forbrug. Det giver plads til en moderat vækst i offentligt forbrug pr. bruger på knap 0,2 pct. årligt fra 2023 til 2030. Stigningen vil øge niveauet af offentligt forbrug pr. bruger til omtrentligt niveauet i 2010 og 2021-2022. Til sammenligning voksede offentligt forbrug pr. bruger med 1,5 pct. årligt fra 2000 til 2010. I historisk perspektiv er det altså en begrænset fremgang, der lægges op til.

Alle planer afspejler at finanspolitiske rammer er stramme

Udviklingen i de tre planer afspejler de overordnede finanspolitiske rammer. Pga. den demografiske modvind på arbejdsmarkedet, er der et begrænset finanspolitisk råderum frem mod 2030. Samtidig er der en moderat vækst i det demografiske træk – det er der dog intet nyt i, da det har været tilfældet i hovedparten af dette årtusinde, jf. figur 3. De to faktorer gør tilsammen, at væksten i det offentlige forbrug pr. bruger er begrænset, selv hvis hele råderummet anvendes, jf. den socialdemokratiske plan. Det vil kræve reformer eller højere skatteniveau at ændre grundlæggende på udviklingen.

Figur 3 Det demografiske træk

Kilde: Finansministeriet

Ikke kun udgifter afgør offentligt serviceniveau

Analysen beskæftiger sig med udviklingen i velfærdsudgifter – offentligt forbrug pr. bruger. Det betyder ikke at udviklingen beskrevet i analysen nødvendigvis afspejler udviklingen i niveauet af offentlig velfærdsservice. Udover de afsatte midler bestemmes kvaliteten af den offentlige velfærdsservice også af produktivitetsudviklingen i den offentlige sektor samt de politiske prioriteringer.

Men uvist om K's plan kan undgå serviceforringelser

Det kan derfor ikke konkluderes, at fordi den konservative 2030-plan giver anledning til en faldende tendens i figur 2, så vil deres politik give anledning til samlet set dårligere service sammenlignet med niveauet af service i dag. Den konservative 2030-plan finansieres blandt andet af 18 mia. kr. ved generelle grønthøstereffektiviseringer, samt en specifik besparelse på jobcentrene. Kan disse besparelser realiseres uden forringet service, giver det midler, der kan bruges på at løfte velfærdsservicen. Det er uden for rammerne af denne analyse at afklare om dette mål er realistisk.

Rækkefølgen i analysen holder hvis alle partier kan effektivisere ens

Men givet at det ikke konkret anvises hvordan besparelserne skal realiseres, er det uklart hvordan den konservative plan kan opnå den slags effektiviseringer i et større omfang end de to andre partiers planer. Udviklingen i figur 2 giver derfor alt andet lige en rimelig rangordning af det samlede niveau for velfærdsservice i 2030 for de tre planer. Hvilken politisk plan, der er bedst, er i sidste ende et holdnings spørgsmål, hvor prioriteringer til og inden for den samlede ramme til offentligt forbrug holdes op mod reformplaner, skatteplaner og øvrige politiske initiativer i planerne.

3. Bilag – det er der lagt til grund om partiernes 2030-planer

Udgangspunktet for beregninger er i alle tilfælde den seneste 2030-fremskrivning fra Finansministeriet (FM) fra august 2022, "2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2026". Herfra er alle tal for offentligt forbrug, demografisk træk mv.

Socialdemokratiet

Da den socialdemokratiske 2030-plan ikke indeholder yderligere initiativer, og planen alene indikerer initiativer der har karakter af offentligt forbrug, er det lagt til grund at den socialdemokratiske 2030-plan er identisk til grundforløbet fra FM.

Venstre

I Venstres 2030-plan fremgår det, at man ønsker at afsætte midler til demografisk træk, svarende til 21,25 mia. kr. eller ca. 0,55 pct. om året. Derudover afsættes 4,5 mia. kr. til sundhed og 1,2 mia. til uddannelse, der må karakteriseres som offentligt forbrug. Øvrige tiltag er overvejende af skatte- eller investeringsmæssig karakter.

I Venstres plan indgår dog også finansieringselementer der reducerer det offentlige forbrug. Konkret ønsker man at spare 3 mia. på jobcentrene og 2,5 mia. kr. på kommunernes administration. Derudover hævder partiet at man kan spare 1,5 mia. på øget konkurrenceudsættelse, hvilket må svare til et nettofald i offentligt forbrug.

Den samlede vækst i offentligt forbrug i planen bliver derfor lige godt 0,5 pct. årligt efter 2023. I 2023 laves en mindre korrektion af realvæksten, der tager højde for at den ønskede vækst er højere end den underliggende vækst i offentligt forbrug, som ligger i FM's grundforløb¹

Konservative

Den konservative plan indeholder eksplicite besparelser i det offentlige forbrug på ca. 21,5 mia. kr. Samtidig afsætter man en såkaldt "reserve til velfærd" og øvrige forbedringer på 27 mia. kr. Hvis hele denne reserve øremærkes udgifter til offentligt forbrug, giver det en samlet realvækst på ca. 0,13 pct. årligt, hvilket de Konservative også fremfører i deres plan. Denne realvækst lægges til grund efter 2023. I 2023 laves i lighed med beregningen for Venstre en korrektion af den planlagte vækst i offentligt forbrug i 2023 fra FM's grundforløb.

---

¹ Ifølge FM er den underliggende vækst i offentligt forbrug i grundforløbet på 1 pct. Der er siden da indgået en aftale om Inflationshjælp (Vinterpakke) som sænker det offentlige forbrug med godt 2 mia., da øremærkede reserver blev anvendt til at finansiere indkomstoverførsler og skattelettelser. Det sænker den korrigerede vækst i offentligt forbrug til ca. 0,6 pct.